

taler næsten kun dette Sprog, og Byens Anliggender styres paa græsk; Retssproget er ogsaa græsk, skjønt Protokollerne føres paa tyrkisk. I Kampen for Tilværelsen er Fordelen afgjort paa Grækernes Side. Størstedelen af Muselmændene ere fattige, og en Bej, der forhen tog fra Grækerne, hvad han vilde og uden at betale det tilbage, er nu nødt til at laane hos Grækerne og at betale 20—30 pCt. i Rente. — Hovedgrunden til disse Forhold er naturligvis, at Tyrkerne ere saa forfaldne til Lediggang. *Gerhard Rolfs* fortæller træffende herom*), at det ikke regnes for fint i Tripolis, naar man gaar hurtig, thi det ser da ud, som om man vilde bestille noget. En fornem Mand i Tyrkiet maa ikke have Arbejde eller Forretninger; det gjælder stadig, at Arbejde er en Skam. En Sætning som den, der efter det gamle Testamente indeholder en af de værste Straffe: „I dit Ansigt Sved skal du æde dit Brød“, har ogsaa i vore Dage den største Berettigelse i Østerland; at arbejde og at blive straffet ere fremdeles synonyme Begreber hos de østerlandske Folk. Som man ser, viser det sig ret af disse Ord, hvilken Afgrund der er imellem Østerlændernes og vor Verdensopfattelse; thi Evropæeren taler og taler med Rette om „Arbejdets Lykke“.

Den engelske Kommissær er ellers meget glad over, at Grækerne gjøre saa store Fremskridt; men paa den anden Side lægger han ikke Dølgemaal paa deres slette Egenskaber. At hans Opfattelse af Tyrkernes Tilbagegang er rigtig, fik ogsaa *Schliemann* stadfæstet paa sin sidste Rejse**). Efter denne Forfatter skal der i Smyrna for 40 Aar siden have været 80,000 Tyrker og 10,000 Grækere, hvorimod der nu kun er 23,000 Tyrker, men derimod 76,000 Grækere, og han følger til, at de fleste Grækere staa sig godt, medens Tyrkerne meget tit ikke kunne betale deres Laan hos Grækerne, ja! ikke engang Renterne af disse Laan; Grundejendommene vandre derfor stadig over fra tyrkiske paa græske Hænder.

Ved *Wilson's* Ytringer om Grækernes Egenskaber kommer man for Resten til at tænke paa vor Arkæolog *P. O. Brøndsted*, der, trods sin Kjærlighed til Oldtiden, i sin Rejsebeskrivelse og i sine Rejse-Dagbøger jævnlig med de stærkeste Ord udtaler sig imod Nutidens Grækere. Et Sted siger han meget morsomt***): „Grækere af Athen udmærke sig vistnok fremfor deres Brødre andstedes ved en særdeles Fiffighed — og der hører meget til at udmærke sig i denne Henseende blandt Grækere — især tror jeg at have bemærket, at Menigmand i Athen besidder et vist Talent i denne Grad, som jeg næppe har fundet det andetsteds, og jeg vilde kalde den smukke Egenskab jeg mener: en veltalende Løgnagtighed eller maaske omvendt: en løgnagtig Svada, en elskværdig Egenskab hos disse Godtfolk, der sædvanlig koster den fremmede en god Lærepenge, indtil han bemærker, at Publikum i Athen lyver ikke alene af Interesse, men endog, som det synes, for ikke at komme ud af Vane eller tabe den smukke Færdighed.“

I den siden Brøndsted's Rejse hengaede lange Aarrække er der ikke sket nogen Forbedring med Nutidens Grækere, hvad man kan se hos den store Kjender af østerlandske Forhold, *Vamberg*, der efter at være sluppen bort fra Oprøret i Ungarn i lang Tid opholdt sig i Konstantinopel. I sine Kulturskildringer fra Østerland siger han saaledes om Grækeren†): „Hans Ansigtstræk, hans Maade at tale paa, ja! hele hans Væsen har et Anstrøg af en vis Letfærdighed eller Finhed, hvad man nu vil kalde det. Denne Letfærdighed bærer han til Skue i al sin Handel og Vandel, som om Alvor og Paa-lidelighed, Retskaffenhed og Ærlighed slet ikke sømmede sig for den kristne Mand.“ Og dernæst skildrer *Vamberg* forskellige typiske Grækere, i det han fremhæver, hvor

falste og løgnagtige de ere. „Over for Effendien i Konstantinopel har Grækeren sat sig paa Kanten af en Stol helt henne ved Døren. Med foldede Hænder, nedslagne Øjne og Hovedet ængsteligt bøjet taler han sagte og sindig i lutter sukkersøde Lykønskninger; man hører ikke andet end Ytringer af den dybeste Underdanighed og Taknemlighed imod Tyrkerne.“ Helt anderledes lyder det derimod fra den samme Græker, naar der i Peras eller Smyrnas Kaffe-huse eller i nyankomne Evropæeres Nærhed er Tale om det tyrkiske Barbari. „Hvert af hans Ord er da et Skjældord, hver Stavelse en Haan; han ruller med Øjnene og knytter Haanden, og traadte ikke netop Opvarter'en imellem for at kræve Betaling for Absinten, — at betale er Grækeren mere forhadet end den hele Tyrkeyngel — maa Gud vide, hvad Enden var bleven paa denne Ophidselse.“

I Østerland har man det Mundheld, at der i Handels-sager „skal 2 Franker til for at hamle op med 1 Jøde, men 3 Jøder for at hamle op med 1 Græker“, og det er i Overensstemmelse hermed, at Ordet „groc“ (Græker) paa fransk ogsaa betyder „en snedig Person“, „en falsk Spiller“, „en Aagerkarl“. I Østasien blev der forsikret *Dr. O. Kuntze**, kan man i Handelssnuhed regne „4 Jøder lig 1 Kineser, men 4 Kinesere lig 1 Indier fra Koromandélkysten“. Der er alt-saa høj over høj.

Mennesket som Mønt. Det ligger i Sagens Natur, at ethvert Folk maa have et eller andet, der kan tjene som Betalingsmiddel, altsaa som Mønt. Naar man læser om vilde eller halvvilde Folk, finder man ogsaa mangen Gang, at de bruge de mest forskjelligartede Ting dertil. Nogle paa-faldende Ytringer herom træffes hos Franskmanden *Mage*, der var i Segu ved den øvre Niger**). Han siger nemlig, at han adskillige Gange har hørt følgende Spørgsmaal og Svar: „Hvad koster denne Hest?“ — „Tre Fanger!“ — „Hvad koster denne Oxe?“ — „En halv Fange!“ Det sidste vil sige det samme som en daarlig Slave eller ikke saa meget som 20,000 Kavrier. Den højeste Møntsort i Segu er en femtenaarig Yngling, der kan blive en god Krigsslave; men en smuk ung Pige gjør ham dog undertiden Rangen stridig. Det er naturligvis ikke nødvendigt at tilføje, at den særegne Mønt almindeligvis ikke bliver betalt in natura, og at man foretrækker at betale i Kavrier.

Træl som Betalingsmiddel. Som et Tillæg til ovenstaaende om Mennesket som Mønt i Afrika være det tilladt at meddele, at man fordm ogsaa her i Norden kunde bruge Mennesket i dette Øjemed.

Trællene bleve i Oldtiden saa vel i Norge som paa Island regnede for lovmæssig Ejendom, og de kunde som saadan sælges eller gives bort fuldstændig ligesom enhver anden Sag af Værdi. Af et Sted i Graagaasen (Stadsråhølsbok S. 217) kan man se, at der kunde betales med dem i Steden for med Penge: „Saaledes ogsaa, hvis han vil betale med en Træl, to Øre for en, og skal han kunne købe Trællen igjen i Løbet af det næste Aar, hvis han selv har opdraget ham.“ Meningen heraf er, at vil man betale med en Træl, kan denne kun gaa for sin halve Værdi; Værdien var dog meget forskjellig og kunde skifte fra en Mark Sølv til det fjerdebelte (en Mark Sølv havde omtr. en Værdi af 32 Kroner). Efter Norges gamle Love (I 88) kan man betale en større Sum som Bøder eller lignende „Halvdelen i Guld og Sølv og den anden Halvdel med en indenlandsk Træl, ikke ældre end 40 og ikke yngre end 17 Aar.“

Det ses altsaa tydelig heraf, at Trælle have været brugte eller rettere efter Loven kunde bruges som Betalingsmiddel. Et bestemt Exempel herpaa, hentet fra Sagaerne, har man dog vel næppe (jeg kjender i det mindste ikke noget saadant); men det er vel kun en Tilfældighed, at det ikke bliver nævnt i Sagaerne og har maaske sin Grund i, at Trællene i det hele ikke omtales ret meget i disse.

Gudmundur Thorlaksson.

*) Kufra. Rejse von Tripolis nach der Oase Kufra. Leipzig. 1851. S. 65.

**) Rejse in der Troas im Mai 1851. Leipzig. 1851.

***) Rejse i Grækenland i Aarene 1810—1813. Udgivet af N. V. Dorph. Kjøbenhavn. 1844. Første Del. S. 331.

†) Sittenbilder aus dem Morgenlande. Berlin. 1876. I den danske Udgave S. 286.

*) Um die Erde. Reiseberichte eines Naturforschers. Leipzig. 1851. S. 166.

**) Bulletin de la société de géographie. Paris. Octobre. 1866.